

Insolvence a odstoupení od smlouvy

Formulace použitá v § 253 odst. 4 první větě insolvenčního zákona „uplatňování náhrady tím způsobené škody přihláškou pohledávky“ neznamená štěpení nároku vzniklého druhé smluvní straně odstoupením správce od smlouvy, a to na „náhradu škody“, kterýžto nárok má podléhat přihlášení, a na zbylý nárok na „vrácení plnění“, který má být pohledávkou za majetkovou podstatou. V § 253 odst. 4 první větě insolvenčního zákona použitá formulace pouze vyjadřuje, že nároky vzniklé z odstoupení se uplatňují přihláškou, a to veškeré nároky vzniklé druhé smluvní straně tím, že smlouva nebude splněna. Na to (logicky) navazuje pátý odstavec § 253 insolvenčního zákona, který doplňuje, že nelze žádat vrácení částečného plnění.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 ICdo 14/2016, ze dne 25.10.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Mgr. P.K., se sídlem v P., jako správce konkursní podstaty úpadkyně TESLAMP Holešovice a. s., zastoupeného Mgr. T.F., advokátem, se sídlem v P., proti žalované JUDr. V.H., se sídlem v P., jako insolvenční správkyni dlužnice INKAM, s. r. o., o určení pořadí pohledávky, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 179 ICm 2819/2014 jako incidenční spor v insolvenční věci dlužnice INKAM, s. r. o., se sídlem v P., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 79 INS 21573/2013, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. října 2015, č. j. 179 ICm 2819/2014, 103 VSPH 520/2015-66 (MSPH 79 INS 21573/2013), tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. října 2015, č. j. 179 ICm 2819/2014, 103 VSPH 520/2015-66 (MSPH 79 INS 21573/2013), se ruší a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze (dále též jen „insolvenční soud“) rozsudkem ze dne 17. dubna 2015, č. j. 179 ICm 2819/2014-36, zamítl žalobu o určení, že pohledávka uplatněná žalobcem ve výši 391.832 Kč v insolvenčním řízení dlužnice INKAM, s. r. o. je pohledávkou za majetkovou podstatou (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

Insolvenční soud vyšel z toho, že:

- 1) Dne 8. dubna 2005 uzavřel žalobce coby „mandant“ s INKAM, s. r. o. coby „mandatářem“ (nynější insolvenční dlužnice; dále jen „dlužnice“) smlouvu o zpracování, evidenci, archivaci, vytěžování a skartaci firemních dokumentů a písemností úpadce č. S 5254, na jejímž základě se dlužnice zavázala poskytnout žalobci „odbornou pomoc v podobě služeb a prací souvisejících s archivací, správou a řádnou péčí o firemní dokumenty a písemnosti“ úpadkyně TESLAMP Holešovice a. s. a jejich případných právních předchůdců „dle zásad a povinností stanovených obecně platnou legislativou, zejména zák. č. [97/1974](#) Sb., o archivnictví“ a navazujícími prováděcími předpisy (dále jen „smlouva“ nebo „smlouva o archivaci a skartaci“). Smlouva byla uzavřena na dobu určitou, a to 45 let.
- 2) Povinnosti žalobce sjednané ve smlouvě (v článku V.) spočívaly zejména v jeho součinnosti při přípravě a přebírání archiválií a v závazku zaplatit dlužnici dohodnutou cenu za služby. Splnění těchto závazků žalobcem strany smlouvy nezpochybnily.
- 3) Smlouva byla změněna, resp. doplněna, dodatkem č. 1 ze dne 12. září 2005 a dodatkem č. 2 ze dne 27. března 2007.
- 4) Usnesením ze dne 7. listopadu 2013, č. j. MSPH 79 INS 21573/2013-A-19 (jež nabylo právní moci téhož dne), zjistil insolvenční soud úpadek dlužnice, prohlásil konkurs na její majetek a insolvenčním

správce ustanovil JUDr. Ing. D.Z.

5) Usnesením ze dne 3. prosince 2013, č. j. MSPH 79 INS 21573/2013-B-14 (jež nabylo právní moci 24. prosince 2013), insolvenční soud odvolal JUDr. Ing. D.Z. z funkce insolvenčního správce a na jeho místo ustanovil žalovanou.

6) Žalobce požádal žalovanou přípisem ze dne 28. ledna 2014 o umožnění odvozu archiválií s odůvodněním, že nemá možnost nakládat jednak s personálními doklady, jednak s účetními a smluvními podklady, které potřebuje pro vedení sporů.

7) Žalovaná přípisem ze dne 31. ledna 2014 adresovaným společností ESA s. r. o. souhlasila s tím, aby žalobce převzal veškerou dokumentaci úpadkyně, kterou dlužnice uskladnila v prostorách uvedené společnosti. Žalobce tak následně učinil.

8) Přípisem ze dne 19. června 2014 uplatnil žalobce u žalované pohledávku za majetkovou podstatou ve výši 391.832 Kč (dále též jen „pohledávka“), jakožto pohledávku na vrácení plnění ze smlouvy o archivaci a skartaci, od níž bylo podle názoru žalobce odstoupeno „zákonnou fikcí“ [jde o nevyvratitelnou právní domněnku dle § 253 odst. 2 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění účinném do 31. prosince 2013].

9) Žalovaná 3. července 2014 navrhla insolvenčnímu soudu, aby postupoval podle § 203a odst. 1 insolvenčního zákona.

10) Usnesením ze dne 22. července 2014, č. j. MSPH 79 INS 21573/2013-B-69, vyzval insolvenční soud žalobce, aby ve lhůtě 30 dnů podal proti žalované u insolvenčního soudu žalobu o určení pořadí jím uplatněné pohledávky.

11) Žaloba v projednávané věci byla u soudu podána 21. srpna 2014.

Insolvenční soud - poté, co shledal, že žaloba byla podána v souladu s § 203a odst. 1 insolvenčního zákona ve lhůtě 30 dnů od doručení výzvy k jejímu podání - dovodil, že smlouva o archivaci a skartaci, označená za mandátní smlouvu podle § 566 a násl. zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), jež nese podstatné náležitosti smlouvy o skladování dle § 527 obch. zák., je nepochybně smlouvou upravující vzájemné plnění stran ve smyslu § 253 insolvenčního zákona.

Smlouva nebyla podle insolvenčního soudu splněna toliko dlužnicí; povinnosti, ke kterým se žalobce zavázal, resp. které vyplývají ze zákona, byly žalobcem zcela splněny, neboť spočívaly v poskytnutí součinnosti při přípravě a přebírání archiválií, tj. v úkonech činěných v počátku tohoto právního vztahu, a v zaplacení dohodnuté ceny za služby, což žalobce dle svých vlastních tvrzení (žalovanou nepochybně) učinil.

Insolvenční soud uzavřel, že žalobce splnil závazky ze smlouvy zcela, resp. „v podstatné míře“ sledující předmět smlouvy; tvrzení žalobce týkající se úkonů, které jím údajně nebyly provedeny, považoval za účelové. K nastolení „fikce“ předpokládané § 253 odst. 2 insolvenčního zákona nedošlo, žalovaná sama od smlouvy nikdy neodstoupila a další plnění smluvních povinností dlužnice se následně stalo nemožným, a to zaviněním žalobce, jenž si převzal veškerý spisový materiál, jehož správu měla dlužnice dle smlouvy zajišťovat. Předmětná pohledávka proto není pohledávkou za majetkovou podstatou.

Ve výroku označeným rozsudkem Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že určil, že pohledávka žalobce ve výši 391.832 Kč je pohledávkou za majetkovou podstatou dlužnice v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. MSPH 79 INS 21573/2013 (první výrok), a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud vyšel (nad rámec zjištění insolvenčního soudu) dále z toho, že:

1) Žalobce se v článku V. odst. 1 písm. a) až e) smlouvy zavázal:

- zpřístupnit pracovníkům dlužnice všechny prostory vyhrazené pro krátkodobé a dlouhodobé uložení firemních dokumentů a písemností úpadkyně a umožnit jí s nimi nakládat v souladu s podmínkami stanovenými ve smlouvě,
- hradit řádně a včas platby za poskytnuté služby a práce,
- poskytovat po celou dobu platnosti a účinnosti smlouvy účinnou a nezbytně nutnou součinnost pro dosažení účelu smlouvy, hladké plnění jejího předmětu a včasné plnění smluvních povinností dlužnice,
- bez zbytečného odkladu upozornit dlužnici na vady jí poskytovaných služeb a
- dodržovat a dbát na důsledné dodržování podmínek, pravidel a zásad předarchivní péče o písemnosti stanovené obecně platnými právními předpisy.

2) Dodatkem č. 1 ze dne 12. září 2005 si strany smlouvy sjednaly další povinnosti v souvislosti s potřebou zajistit a připravit mimořádné skartační řízení a fyzickou likvidaci zaplavených a plísni nakažených firemních dokumentů a archiválií úpadkyně.

3) Dodatkem č. 2 ze dne 27. března 2007 si strany smlouvy sjednaly další povinnosti v souvislosti s pokračujícím konkursem na majetek úpadkyně a předáním dalších dokumentů žalobcem, jež je povinen archivovat (právní a soudní spisy, osobní spisy zaměstnanců úpadkyně, písemnosti týkající se jejího účetnictví, jejích nemovitostí a souborů movitých věcí, stavebních zakázek a další podklady potřebné pro samotné konkursní řízení).

Odvolací soud uzavřel, že ke dni prohlášení konkursu na majetek dlužnice tato nepochybně nesplnila veškeré své smluvní povinnosti (již) vzhledem k době, na kterou byla smlouva uzavřena (45 let). Všechny své povinnosti ze smlouvy (ve znění dodatků) nesplnil podle odvolacího soudu k uvedenému okamžiku ani žalobce, neboť tyto nespočívaly pouze v zaplacení sjednané odměny a počáteční součinnosti poskytnuté dlužnici. O tom svědčí dodatek č. 2 ke smlouvě, z něhož plyne, že i po prohlášení konkursu na majetek úpadkyně vznikaly další dokumenty v souvislosti s probíhajícím konkursním řízením, jež bylo třeba archivovat, pročež byl žalobce povinen dlužnici tyto archiválie předat. Žalobce měl řadu povinností zakotvených v článku V. smlouvy, jež nemohl dle názoru odvolacího soudu zcela splnit dříve, než smlouva zanikla uplynutím doby, na kterou byla uzavřena, resp. okamžikem, kdy byl zrušen konkurs na majetek úpadkyně.

Podle odvolacího soudu tak ani jedna ze stran smlouvy ke dni prohlášení konkursu na majetek dlužnice nesplnila zcela své smluvní povinnosti, a proto na projednávanou věc dopadá § 253 insolvenčního zákona. Jelikož se žalovaná v zákonné lhůtě nevyjádřila, že smlouvu splní, nastala „fikce“ jejího odstoupení od ní. Žalobci tak vůči dlužnici vznikla pohledávka z bezdůvodného obohacení, mající povahu pohledávky za majetkovou podstatou podle § 168 odst. 2 písm. h) insolvenčního zákona, jejíž výše nebyla zpochybněna.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, opírajíc jeho přípustnost o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), uplatňujíc dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Dovolatelka má za to, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která doposud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, a sice otázky výkladu § 253 insolvenčního zákona, konkrétně výkladu v tomto ustanovení užitého termínu „splnění smlouvy“ ve smlouvách obdobného typu, jako je smlouva o archivaci a skartaci v projednávané věci.

V této souvislosti předkládá Nejvyššímu soudu k vyřešení otázku, „zda má být pojem ‚nebyla smlouva zcela splněna‘ chápán absolutně, tj. tak, že v sobě zahrnuje všechny povinnosti, které si strany uvedou ve smlouvě, anebo zda je tento pojem chápán tak, že zahrnuje ty povinnosti, na nichž je samotné splnění smlouvy vázáno natolik, že by bez nich nemohla být nikdy splněna“.

Podle názoru dovolatelky odvolací soud nezohlednil dopad zvláštního charakteru smlouvy na výklad termínu „splnění smlouvy zcela“. Povinnosti žalobce sjednané v článku V. smlouvy a v obou jejích dodatcích měly „deklaratorní obecnou povahu“ nebo byly jakožto náležitosti synallagmatického vztahu (předání písemností dlužníci a zaplacení jednorázově sjednané ceny za služby) již splněny.

Závazek uhradit cenu za budoucí plnění dlužnice žalobce splnil a do budoucna bylo pouze na jeho vůli, jakou dokumentaci (jaké množství) dlužníci předá a kdy tak učiní (zda vůbec), resp. jakou dokumentaci si vyžádá zpět. Výše ceny za služby byla podle dovolatelky sjednána pevnou částkou; pokud by žalobce zjistil, že za služby předem „přeplatil“, a to z důvodů na své straně, nemohl se domáhat vrácení plnění dlužnicí, a to ani zčásti.

Jelikož rozsah, obsah a doba předání dokumentace žalobcem nebyla podmínkou, bez které by dlužnice nebyla s to své závazky plnit, „podmínka vzájemnosti plnění byla ze strany žalobce zcela splněna“, když předem uhradil celou cenu za služby, jež měly být dlužnicí poskytnuty, uvádí dovolatelka. Ustanovení § 253 insolvenčního zákona (co by zvláštní ustanovení o odstoupení od smlouvy) je podle jejího názoru nutné vykládat ve vztahu ke vzniku práva od smlouvy odstoupit. Splní-li jedna strana smlouvu „natolik“, že od ní druhá strana nemá smluvní ani zákonný důvod k odstoupení pro neplnění, je pojem „zcela splněna“ naplněn. Žalobce smlouvu splnil tak, že dlužnice nemohla od smlouvy odstoupit; žalobce ji tedy splnil zcela.

Podle dovolatelky žalobce smlouvu splnil „natolik“, že se mohl soudně domáhat splnění povinností po dlužnici v případě, že by je řádně a včas neplnila. Naopak, i kdyby sám žalobce již podle smlouvy nevykonal ničem, dlužnice by byla povinna nadále plnit své smluvní povinnosti a neměla by právo soudně se domáhat plnění po žalobci. I z tohoto úhlu pohledu tak byla dle názoru dovolatelky smlouva žalobcem splněna zcela.

Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky vzájemnosti závazků plynoucích ze smlouvy o archivaci a skartaci uzavřené v projednávané věci a jejich splnění, kterou odvolací soud posoudil v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu.

Dovolání je i důvodné.

Rozhodné hmotné právo se podává z § 3028 odst. 1 a 3 věty první zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. ledna 2014. Nejvyšší soud tudíž věc posoudil podle obchodního zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2013.

S ohledem na datum nabytí právní moci usnesení o prohlášení konkursu na majetek dlužnice je pro projednávanou věc rozhodné znění níže uvedených ustanovení insolvenčního zákona účinné k 7. listopadu 2013, tj. naposledy ve znění zákona č. [185/2013](#) Sb.

Podle § 168 odst. 2 písm. h) insolvenčního zákona jsou pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, pohledávky věřitelů odpovídající právu na vrácení plnění ze smluv, od nichž bylo odstoupeno nebo které osoba s dispozičními oprávněními vypověděla.

Z § 253 insolvenčního zákona se podává, že:

Nebyla-li smlouva o vzájemném plnění včetně smlouvy o smlouvě budoucí v době prohlášení konkursu ještě zcela splněna ani dlužníkem ani druhým účastníkem smlouvy, insolvenční správce může smlouvu splnit místo dlužníka a žádat splnění od druhého účastníka smlouvy nebo může od smlouvy odstoupit (odstavec 1).

Jestliže se insolvenční správce do 15 dnů od prohlášení konkursu nevyjádří tak, že smlouvu splní, platí, že od smlouvy odstupuje; do té doby nemůže druhá strana od smlouvy odstoupit, není-li v ní ujednáno jinak (odstavec 2).

Je-li druhý účastník smlouvy povinen plnit ze smlouvy jako první, může své plnění odepřít až do té doby, kdy bude poskytnuto nebo zabezpečeno plnění vzájemné; to neplatí, jde-li o smlouvu uzavřenou druhým účastníkem po zveřejnění rozhodnutí o úpadku (odstavec 3).

Odstoupí-li insolvenční správce od smlouvy, může druhý účastník smlouvy uplatňovat náhradu tím způsobené škody přihláškou pohledávky. Pohledávky druhého účastníka z pokračování smlouvy po prohlášení konkursu jsou pohledávkami za majetkovou podstatou (odstavec 4).

Druhý účastník smlouvy se nemůže domáhat vrácení částečného plnění, k němuž došlo před rozhodnutím o úpadku, proto, že za toto plnění neobdržel od dlužníka vzájemné plnění (odstavec 5).

I. K povaze smlouvy o archivaci a skartaci z pohledu § 253 insolvenčního zákona:

V rozsudku ze dne 31. října 2014, sen. zn. 29 ICdo 20/2012, uveřejněném pod číslem 49/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (jenž je veřejnosti dostupný - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, přijatá po 1. lednu 2001 - na webových stránkách tohoto soudu; www.nsoud.cz), Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěry, podle kterých zvláštní úprava obsažená v § 253 insolvenčního zákona nahrazuje za trvání konkursu na majetek účastníka smlouvy o vzájemném plnění ta ustanovení hmotného práva, jež smluvním stranám dovolovala odstoupit od takové smlouvy pro její neplnění v době před prohlášením konkursu. Nebyla-li smlouva o vzájemném plnění v době prohlášení konkursu na majetek dlužníka ještě zcela splněna ani dlužníkem ani druhou stranou smlouvy a právo od smlouvy odstoupit nebylo ujednáno ve smlouvě, nemůže druhá strana smlouvy od smlouvy odstoupit (to, zda dojde k ukončení smlouvy odstoupením nebo k jejímu naplnění, ovlivní postup insolvenčního správce dle § 253 odst. 2 insolvenčního zákona). Právo insolvenčního správce rozhodnout se, zda splní smlouvu o vzájemném plnění, je vymezeno zákonnou patnáctidenní lhůtou počítanou od prohlášení konkursu na majetek dlužníka, po jejímž marném uplynutí nastává nevyvratitelná domněnka, že insolvenční správce od smlouvy odstupuje (§ 253 odst. 2 insolvenčního zákona). Smlouvou o vzájemném plnění se přitom ve smyslu § 253 odst. 1 insolvenčního zákona rozumí vedle tam výslovně uvedené smlouvy o smlouvě budoucí především (typově) kupní smlouva, směnná smlouva nebo smlouva o dílo.

Již v rozsudku ze dne 6. prosince 2007, sp. zn. 29 Odo 1170/2006, uveřejněném pod číslem 42/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud dovodil, že v otázce podmínek, za nichž může správce konkursní podstaty odstoupit od smlouvy o vzájemném plnění, je s pozdějšími právními úpravami obsahově srovnatelný § 23 konkursního řádu z roku 1931 (účinného od 1. srpna 1931). Toto ustanovení bylo dobovou literaturou (Voska, J.: Konkursní, vyrovnací a odpůrcí řády. Právníké knihkupectví a nakladatelství Linhart & Pekárek. Praha 1931, str. 149) vykládáno (mimo jiné) tak, že mezi smlouvy o vzájemném plnění patří i úplatná smlouva uschovací dle § 969 občanského zákona č. 946/1811 Sb. z. s., který od 28. října 1918 platil jako československý obecný zákoník občanský.

Ačkoli byla smlouva o archivaci a skartaci v projednávané věci stranami označena za smlouvu mandátní podle § 566 a následující obch. zák., svým obsahem se blíží spíše smlouvě o skladování podle § 527 a následující obch. zák. Dlužnice (coby „mandatář“) se smlouvou zavázala k „převzetí firemních dokumentů a písemností úpadce za účelem jejich dlouhodobého uložení v archivní spisovně provozované mandatářem až do okamžiku uplynutí příslušných skartačních lhůt“ a k jejich následné skartaci a likvidaci v rámci skartačního řízení prováděného v součinnosti s věcně a místně příslušným státním oblastním archivem [článek I. a článek II. písm. a) smlouvy]. Žalobce se (coby

„mandant“) zavázal (mimo jiné) zaplatit (předem sjednanou) cenu za služby a práce uskutečněné v rámci výše popsané činnosti dlužnice (článek VII. smlouvy).

Smlouva o archivaci a skartaci je tudíž (posuzováno podle obsahu) smlouvou nepojmenovanou (inominátní) ve smyslu § 269 odst. 2 obch. zák., jejímž předmětem byl (mimo jiné) úplatný výkon spisové služby ohledně dokumentů úpadkyně, jež je tato dle § 3 odst. 2 zákona č. [499/2004](#) Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (ve znění účinném k datu uzavření smlouvy, tj. k 8. dubnu 2005), povinna uchovávat a umožnit z nich výběr archiválií [výkonem spisové služby se dle § 2 písm. k) zákona o archivnictví a spisové službě rozumí zajištění odborné správy dokumentů došlých a vzešlých z činnosti původce, popřípadě z činnosti jeho právních předchůdců, zahrnující jejich řádný příjem, evidenci, rozdělování, oběh, vyřizování, vyhotovování, podepisování, odesílání, ukládání a vyřazování ve skartačním řízení, a to včetně kontroly těchto činností].

Na základě výše uvedeného lze uzavřít, že smlouva o archivaci a skartaci je smlouvou o vzájemném (synallagmatickém) plnění.

II. K (ne)splnění smlouvy o vzájemném plnění ani dlužníkem, ani druhým účastníkem smlouvy:

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 30. září 2016, sp. zn. 29 Cdo 4027/2014, přijal závěr, podle něhož je smlouva o dílo zcela splněna (ve smyslu § 253 insolvenčního zákona), došlo-li k naplnění jejích pojmových znaků, tj. provedením díla zhotovitelem (§ 554 odst. 1 obch. zák.) a zaplacením ceny díla objednatelem (§ 546 odst. 1 obch. zák.). Na uvedeném závěru nic nemění ani okolnost, že si strany smlouvy sjednaly záruku za jakost díla, která je toliko vedlejším ujednáním (viz shodně i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2017, sp. zn. 29 Cdo 868/2015).

V rozsudku ze dne 27. října 2004, sp. zn. 29 Odo 487/2002, uveřejněném pod číslem 36/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 36/2005“), přitom Nejvyšší soud uzavřel, že je-li prohlášen konkurs na majetek pronajímatele, pak skutečnost, že podle uzavřené nájemní smlouvy má nájemce i nadále (ve shodě se sjednanou dobou trvání nájmu) platit pronajímateli v určených lhůtách sjednané nájemné a pronajímatel má i nadále umožňovat nájemci nerušený výkon práva užívat předmět nájmu, z této smlouvy nečiní smlouvu, která nebyla ještě v době prohlášení konkursu splněna ani úpadcem, ani druhým účastníkem smlouvy, anebo byla splněna jen částečně.

Z citovaných rozhodnutí vyplývá pro poměry projednávané věci následující:

1) Smlouva o archivaci a skartaci byla zcela splněna (ve smyslu § 253 odst. 1 insolvenčního zákona) v případě, že došlo k naplnění jejích pojmových znaků, respektive splnily-li strany zcela své (hlavní) vzájemné závazky vymezující předmět smlouvy. Nenaplnění vedlejších ujednání smlouvy z ní nečiní smlouvu „nesplněnou“ ve smyslu § 253 odst. 1 insolvenčního zákona a samo o sobě nezakládá právo insolvenčního správce od smlouvy odstoupit podle § 253 odst. 1 insolvenčního zákona.

2) Pouhá skutečnost, že dlužnice má podle smlouvy o archivaci a skartaci předané dokumenty archivovat i v době po prohlášení konkursu na její majetek a žalobce jí má za tuto službu platit sjednanou cenu (nezaplatil-li ji bezprostředně po uzavření smlouvy za celou dobu archivace předem), tj. že pokračující závazky ze smlouvy mají být s ohledem na charakter smlouvy plněny i v budoucnu, z této smlouvy nečiní smlouvu, která v době prohlášení konkursu nebyla zcela splněna ani dlužnicí, ani žalobcem (viz též důvody R 36/2005).

Jelikož odvolací soud otázku úplného splnění smlouvy o archivaci a skartaci z pohledu citovaných judikatorních závěrů nezkoumal, je jeho právní posouzení této otázky neúplné, a tudíž i nesprávné.

III. K pořadí pohledávky vzniklé v důsledku uplatnění nevyvratitelné domněnky odstoupení

insolvenčního správce od smlouvy o vzájemném plnění ve smyslu § 253 odst. 2 insolvenčního zákona ve znění účinném do 31. prosince 2013:

Vzhledem k povaze nároku, který byl v projednávané věci uplatněn žalobou (určení pořadí pohledávky), má Nejvyšší soud za potřebné zmínit i to, že ve svém rozsudku ze dne 30. září 2016, sp. zn. 29 Cdo 1387/2014 (vyhlášeném po přijetí napadeného rozhodnutí odvolacím soudem), formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož nárok věřitele na vrácení plnění ze smlouvy o vzájemném plnění, včetně smlouvy o smlouvě budoucí, od níž insolvenční správce odstoupil, je podřaditelný pod nároky označené v § 253 odst. 4 insolvenčního zákona ve znění účinném do 31. prosince 2013 jako „náhrada tím způsobené škody“. Nejde o pohledávku za majetkovou podstatou, ale o pohledávku, kterou musí druhá smluvní strana (věřitel dlužníka) uplatnit přihláškou. Odstoupí-li insolvenční správce od smlouvy o vzájemném plnění včetně smlouvy o smlouvě budoucí v době, kdy již druhá smluvní strana nemůže takto vzniklou pohledávku přihlásit do insolvenčního řízení (neboť uplynula přihlašovací lhůta), může ji uplatnit přihláškou i po uplynutí této propadné lhůty, aniž by šlo o přihlášku opožděnou.

Nejvyšší soud citovaný závěr vysvětlil tak, že § 253 odst. 4 insolvenčního zákona je ustanovením speciálním k § 168 odst. 2 písm. h) insolvenčního zákona. Při posuzování nároků plynoucích věřiteli vůči dlužníku, na jehož majetek byl prohlášen konkurs, lze dovodit, že pohledávkami za majetkovou podstatou ve smyslu § 168 odst. 2 písm. h) insolvenčního zákona jsou pouze pohledávky, které vznikly druhému účastníku smlouvy z pokračování smlouvy po prohlášení konkursu, jak to výslovně stanoví § 253 odst. 4 věta druhá insolvenčního zákona. Naopak pohledávky náležející druhé smluvní straně (věřiteli) v případě, kdy insolvenční správce využije svého práva (§ 253 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona) odstoupit od smlouvy (§ 253 odst. 4 věta první insolvenčního zákona), pohledávkami za majetkovou podstatou nejsou.

Jinými slovy, formulace použitá v § 253 odst. 4 první větě insolvenčního zákona „uplatňování náhrady tím způsobené škody přihláškou pohledávky“ v žádném případě neznamená štěpení nároku vzniklého druhé smluvní straně odstoupením správce od smlouvy, a to na „náhradu škody“, kterýžto nárok má podléhat přihlášení, a na zbylý nárok na „vrácení plnění“, který má být pohledávkou za majetkovou podstatou. Takové pojetí dikci zkoumané právní normy neodpovídá. V § 253 odst. 4 první větě insolvenčního zákona použitá formulace pouze vyjadřuje, že nároky vzniklé z odstoupení se uplatňují přihláškou, a to veškeré nároky vzniklé druhé smluvní straně tím, že smlouva nebude splněna. Na to (logicky) navazuje pátý odstavce § 253 insolvenčního zákona, který doplňuje, že nelze žádat vrácení částečného plnění.

Uvedené závěry se obdobně prosadí i v poměrech projednávané věci.

I kdyby tak nastala domněnka odstoupení žalované (resp. předchozího insolvenčního správce dlužnice) od smlouvy o archivaci a skartaci zakotvená v § 253 odst. 2 insolvenčního zákona, neboť smlouva nebyla v době prohlášení konkursu ještě zcela splněna dlužnicí ani žalobcem a tehdejší insolvenční správce dlužnice se v zákonné lhůtě nevyjádřil, zda smlouvu splní, pohledávka žalobce na vrácení plnění ze smlouvy, od které bylo takto odstoupeno, by nebyla pohledávkou za majetkovou podstatou; žalobce by ji musel v insolvenčním řízení uplatnit přihláškou pohledávky a žalobě o určení, že se jedná o pohledávku za majetkovou podstatou, již jen z tohoto důvodu nemůže být vyhověno.

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem ani co do řešení otázky pořadí uplatněné pohledávky, na které napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e

odst. 1 a 2 o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)